

Két kultúra, harmadik és egységes kultúra

Gondolatok a tudományok osztályozásához Snow-tól Wilsonig és tovább*

PRÓKAI Margit

Szakadékok és törésvonalak

Charles Percy Snow (1905–1980) angol fizikus, író és politikus két kultúráról szóló gondolatai 1959–1964 között jelentek meg, és még napjainkban is inspiráló, vitára ösztönző tanulmányok megszületését eredményezik. A szerző nemzetközi ismertségét elsősorban a két kultúráról szóló elméletének köszönheti és csak kisebb mértékben munkássága egyéb területein elért eredményeinek.

1959-ben vált ismertté a két kultúra elmélet (*Two Cultures and the Scientific Revolution*), mely szerint a humán, ill. irodalmi műveltség

és kultúra és a természettudományos műveltség egyes területei és képviselőinek kultúrája között szakadék vagy törésvonal húzódik, amely két, egymással nem érintkező táborra, szakterületre választja szét ezeket a műveltségterületeket.

A másik oldalról érkező azonos értékű kérdésekre (pl. *Mi a termodinamika 2. tétele?* vagy *Olvasta-e Shakespeare műveit?*) kölcsönösen nem tudnak választ adni a túlpartról. Snow két kultúra elméletéből az is következtethető, hogy nem létezik általános műveltség, a kultúrák között nincs átjárás, a szakadékokat nem ívelik át se hidak, se viaduktok. (Snow, 1965:14–15)

Snow némileg korrekciós szándékkal írta meg

* A tanulmány prezentációs, cseh nyelvű változata 2009. október 5-én hangzott el a Károly Egyetem Bölcsész Karán, az Információ- és Könyvtártudományi Intézetben. (Elérhetősége: <http://uisk.ff.cuni.cz/detail.do?articleId=10872>) A tanulmányutat a Balassi Intézet – Magyar Ösztöndíj Bizottság Irodája támogatta.

1964-ben a *Two Cultures and a Second Look* (New York : New American Library, 1964) című tanulmányát, amelyben kísérletet tesz arra, hogy a két eltérő kultúra közötti szakadékot egy úgynevezett harmadik kultúrában újra egyesítse, mely a fiatalok, a jövő generációk nevelésében látja a szakadékok áthidalásának, és a kultúrák egyesítésének problémáját, amely napjainkig ível.

Snow élete és munkássága e második, módosított elméletét látszik erősíteni: mintha ő is folyton önmagát kereste volna a különböző szakterületek között: fizikusként a természettudományokban, íróként gazdag szépirodalmi munkásságán keresztül,* politikusként pedig a társadalomtudományok felől közelítve kutatta az önkifejezés legmegfelelőbb formáit. Kereste az ideális területet az eltérő tudások és ismeretek, a különböző szakterületek között önmaga számára is. Ez a személyes életút és keresés összefüggésbe hozható a két kultúra elmélet gyakorlatból való elvonatkoztatásával, személyes élménnyel, melynek elvei a nemzetközi hírnevet hozó tanulmányokban fogalmazódtak meg.

Snow nyomán a hatvanas évek óta újra és újra fölmerül a két kultúra és az általános műveltség, egységes kultúra kérdéskörének problematikája.

Vajon a 20. század végére valóban elveszítettük a kultúrák egységének, az általános műveltségnek a lehetőségét? A sokoldalúság és a sokoldalú érdeklődés valóban lehetetlen a teljesen áthidalhatatlan, eltérő szakterületek, kultúrák között? A polihisztorok végleg eltűntek a középkorban? A törésvonalak tovább erősödnek vagy a különböző területek egymás felé közelítenek?

Snow kérdésfelvetése kapcsán a továbbiakban ezekre a kérdésekre próbálunk válaszokat keresni a szinkron és diakron tudománytörténetben, elsősorban a tudományok, tudományterületek osztályozására támaszkodva.

Az 1980–1990-es években Snow elveit követve újabb törésvonalak jelentkeztek a tudományterületek kutatásaiban.

Beck Mihály (1929–) akadémikus, fizikai kémikus *A „két kultúra” ma* című tanulmányában a Snow által megfogalmazott műveltségbeli aszimmetria mellett néhány újabb törésvonalra is föl hívja a figyelmet. (Beck, 1999/a) A természettudományok és humántudományok közti snow-i szakadékon túlmenően az elméleti és gyakorlati vagy alkalmazott tudományok között is felfedezhető a széttartás, a törésvonal. Még általánosabb szinten ez úgy is értelmezhető, hogy vannak olyan tendenciák, amelyek a tudomány és az élet elszakadásának vagy szembenállásának megfogalmazására tesznek kísérletet, amely időnként tudományellenes megmozdulásokhoz is vezethet.

A Természettudomány és társadalom az ezredfordulón című Beck-tanulmány szerint „... az a paradox helyzet alakul ki, hogy miközben mindennapi életünknek nélkülözhetetlen elemét jelentik a természettudományi kutatások eredményei, ellenséges érzésekkel viseltetnek magával a tudománnyal szemben. Ez a megállapítás különösen érvényes a kémiára: már a szótárakban is megjelent egy új terminus, a kemofóbia, azaz a „kémiai anyagoktól” való irracionális félelem.” (Beck, 1999/b)

A tudományok eredményeit a gyakorlati életben folyamatosan élvezzük, használjuk anélkül, hogy tudatában lennénk azoknak a jelentőségével és jelentésével, tartalmával. A tudományellenesség megjelenését fölerősítik a globalizációval megjelenő átfogó problémák és félelmek (például a fölmelegedés kérdése vagy a természet és az élet védelme az atomenergiával, az atomerőművekkel szemben stb.). A felelősség kérdése a tudomány és az élet viszonylatában egyértelmű: a tudomány elkötelezetten védelmezi az élet formáit, elméleti és gyakorlati kutatásai egyaránt szolgálják az emberiség jólétét és fennmaradását.

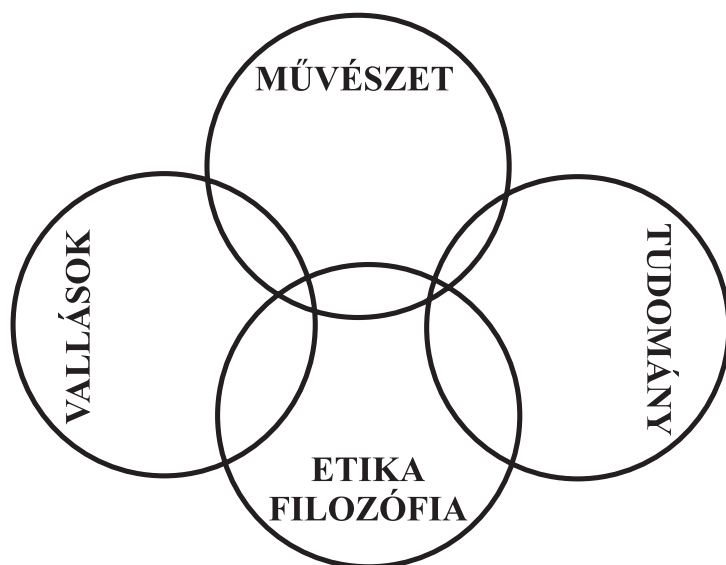
A huszadik század második felében a szakadékok és törésvonalak tehát összesen három irányban látszanak megfogalmazhatóaknak: a Snow által ismertté vált természettudományok és hu-

* Magyarul is megjelent regényei: *A reménység kora* (Bp., Európa, 1962.), *A bölcsesség kora* (Bp., Európa, 1978.)

mán tudományok között, az elméleti és gyakorlati tudományok között, valamint a tudomány és az élet között.

Mindkét idézett Beck-tanulmányban megtalálhatjuk azt az ábrát, amely Ven-diagrammal illusztrálja a megismerési módok egymáshoz való viszonyát, többszörösen hangsúlyozva a közöttük húzódó sokszoros, közvetlen vagy át-
teteles kapcsolatokat.

Ha a műveltség-, tudomány-, vagy kultúraterületekhez a legjellemzőbb megközelítési módot is hozzákapcsoljuk, akkor a művészetek első-sorban az érzelmek és a képzelet, a tudomány a ráció, az ész felségterületein, a filozófia, etika a morál és ez elméletek, a vallás pedig a hit alapjain nyugszik. Más-más megközelítési módok, szemléletek ezek, amelyek az emberi megismerésben közvetlen kapcsolatokat és egymással nem érintkező területeket is jelölnek.

*A megismerési módok egymáshoz való viszonya
(Forrás: Beck, 1999)*

Történeti megközelítés

Ha a megismerési módok, kultúrák és tudományterületek egymáshoz való viszonyában a tudománytörténeti tapasztalatok alapján, diakron módon közelítünk, a mai kérdések felvetését

gyökereiben már az ókorban fölfedezhetjük.

Arisztotelész (Kr. e. 384–322) munkássága nyomán három nagy tudományterület körvonalazódik, amelyekhez saját művei is példaként szolgálhatnak. A három ág magában foglalja az elméleti tudományokat (logika, matematika, fizika), a gyakorlati tudományokat (amelyek a társadalmi aktivitásra hatnak, pl. etika, politika) és az ún. „teremtésre irányuló”, poétikus vagy alkotó tudományokat (mai szóval művészeteket), amilyen például a költészet és a retorika. (B. Hajdu, 1998)

Az arisztotelészi három ág az ismeretek vagy a tudományok egységét alkotja. Az egységben ugyanakkor az az osztályozási elv érvényesül, amely alapján a 20. század második felében törésvonalat látunk: a tudományok elmélet és a gyakorlat szerinti megosztásában. Amikor osztályozunk és felosztunk, egy egységes osztályt alkotóelemeire bontunk. „Fölfelé”

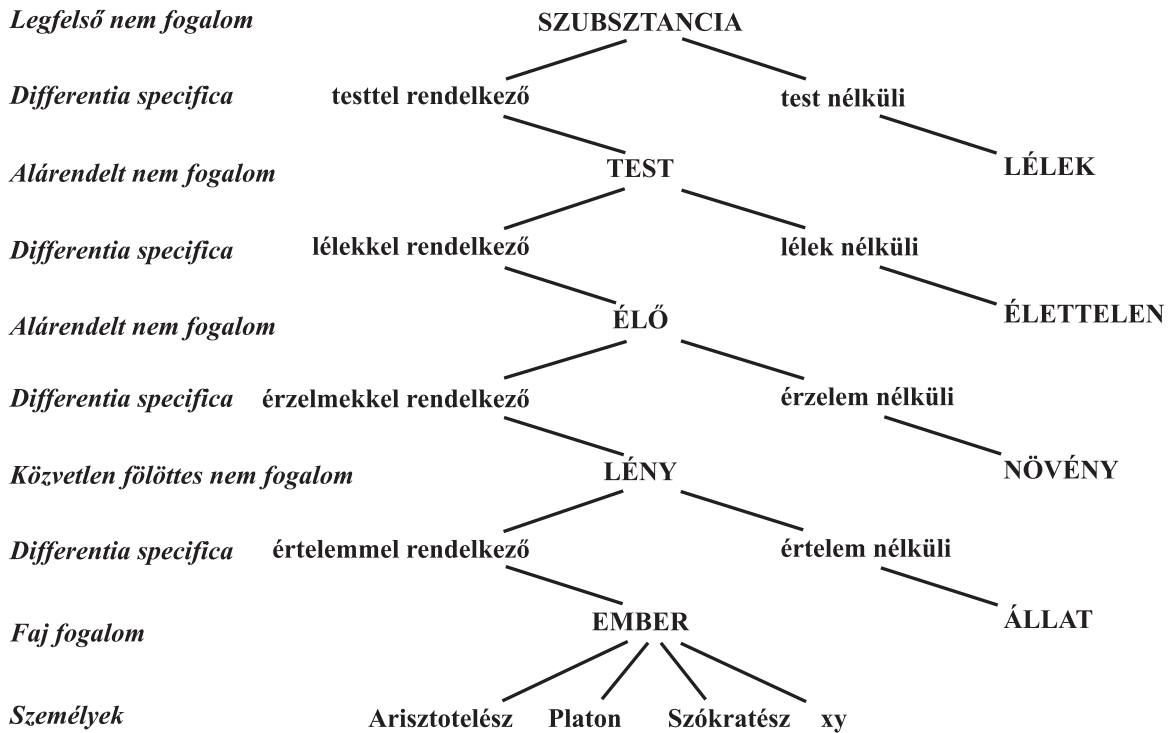
osztályozunk, összehozunk, „lefelé” szétbontunk, megosztunk. Az egység az osztályozás szempontja felől nézve kétségbevonhatatlan.

Az osztályozás elveit és az egység hangsúlyozását erősíti *Porphüriosz* (Kr. u. 233–305) dichotomikus osztályozása, amely az ismeretek, az ókori világ, a tudás „bináris” felosztása. Digitális világunk gyökerei ide nyúlnak vissza. Porphüriosz az egységet kettősségben látta, az igen és nem válaszok szerint csoportosítva a létezőket. Arisztotelész kategóriáit tovább dolgozva megerősíti az osztályozás alapfogalmait, a genus, a genus proximum, a species és a differentia

specifica terminológiáját alkalmazva.

Az egység kettősségre osztása, mai szóhasználatlaltal a bináris elv ezer éven keresztül élteti a gondolatot, amely ábrázolt formában a középkorban tovább élve *Petrus Hispanus*nál jelenik meg. Petrus Hispanus (aki 1276-tól XXI. János pápa) 1239-ben Porphüriosz fáját az alábbi szerkezetben közölte:

(Forrás: Szakadát, 2008)

A bináris gondolat továbbélése a középkorig ível, hasonlóképpen az ókori eredetű „septem artes liberales” felosztásig, amelyben a középkori oktatási gyakorlat mellett a tudományok osztályozása is tükröződik.

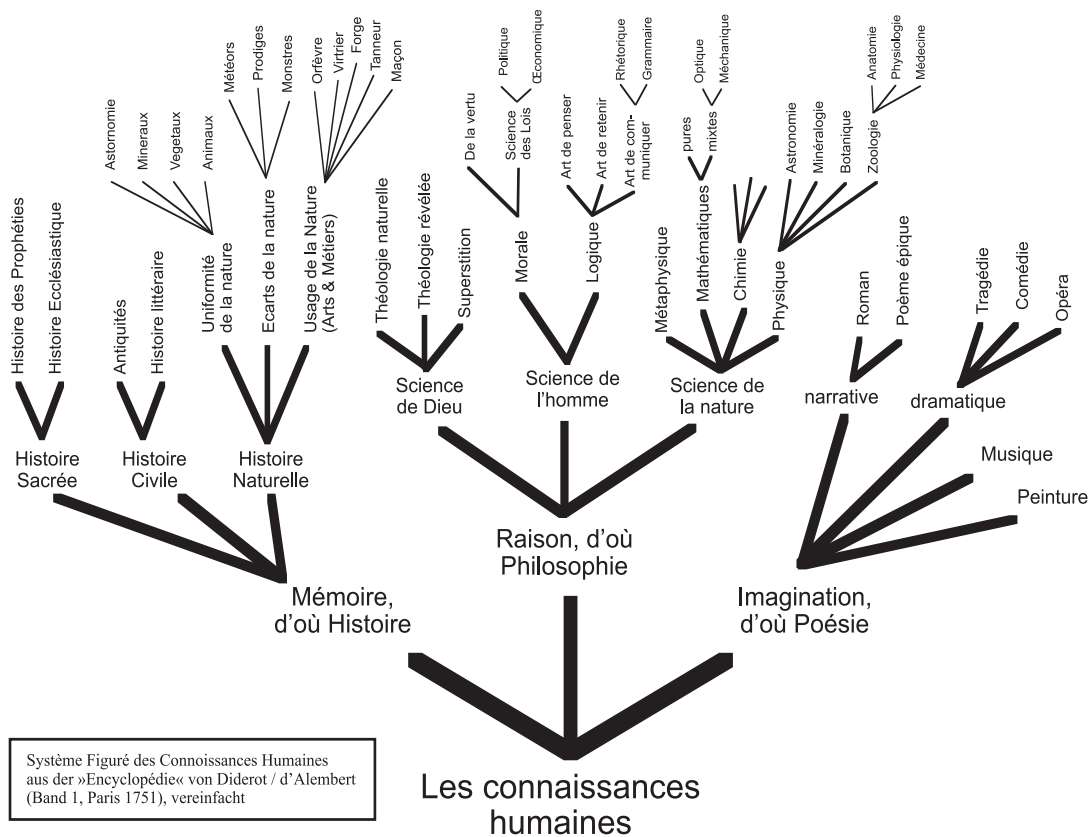
A trívium csoportjába az a három ismeretterület tartozott, amelyeket ma alapkészségeknek nevezhetünk: a grammatika, a retorika és a logika. A nyelv, a beszéd és a gondolkodás tudomány- és műveltségterületei elengedhetetlenek az ismeretszerzéshez. A logika eredetileg Arisztotelész *Organon*-ját jelentette Porphüriosz bevezetőjével (*Isagoge*) előtanulmányként.

A kvadrívium szintjéhez az aritmetika (számтан), geometria, asztronómia és muzsika szakterületei, ismeretkörei tartoztak. *Simonyi Károly* szerint a hét szabad művészet mellett a középkorban legalább olyan fontos volt a „septem artes mechanicae”, a hét mechanikai művészet, ’mesterség’, ’tudás’, azok gyakorlati ismereteinek elsajátítása (építőművészet, földművelés, gyógyítás, hajózás, kovácsmesterség, színjátszás, takácsmesterség, vadászat.) (*Simonyi, 1997*)

Mészáros István szerint a hét szabad művészet nem tükrözte pontosan a középkori iskolák tananyagát, törzsanyagát, az annál bővebb volt, több ismeretkört, tantárgyat tartalmazott. (*Mészáros, 2000*)

Az újkor tudománykörei felosztása *Francis Bacon* (1561–1626) angol filozófus és politikus nevéhez kapcsolódik. Az antik hármas felosztás visszatérését láthatjuk új megközelítésben: a felosztás szempontja és hangsúlya az ember megismerési képességei, a megfigyelés nézőpontja köré csoportosítja a tudományterületeket. A három ág ebben az esetben az emlékezet, a képzelet és az értelem köré bontja a fa törzsét. Az emlékezet vagy memória mentén helyezkednek el a történettudományok. A fantázia, képzelet, imagináció ágához a művészeti területek kapcsolódnak. Az értelem vagy ráció, ész mentén pedig a racionalista elvet képviselő természettudományok helyezkednek el. Ennek a tudományfelosztásnak az egyik gyakorlati megnyilvánulása a nagy francia enciklopédia (*Encyclopédie*, mely 1751-től jelent meg *Dide-*

Ugyanez újszerű, modern ábrázolásban:

Forrás: http://www.enzyklopaedie.ch/dokumente/systeme_figuree.pdf (2007)

Bacon kapcsán nem hagyható ki a magyar könyvtártudomány kiemelkedő egyéniségének, Horváth Tibornak tanítványai emlékezetébe vétett, sokat emlegetett szállóigéje, a tudomány három ága, egy törzs három ága. „Bacon egyébként a tudományrendszertannak azt az igényét, hogy a világ a művön keresztül egységes egésznek lássék, így fejezte ki – s innen a disszertáció címe is – : „minden tudomány ága egyazon fa törzsében találkozik” (Horváth 1987:10)”. (Darányi, 1992)

A legújabb kori tudományos felosztás is három nagy, összefoglaló ágat különböztet meg: természettudományokat, társadalomtudományokat (a humán/bölcsészeti tudományokkal együtt), és alkalmazott tudományokat. Magyarországon az egyes tudományterületekhez tartozó tudomány-

és művészeti ágak felsorolását az időközben (a 33/2007-es kormányrendelettel) hatályát veszített 169/2000-es kormányrendelet melléklete tartalmazta. A nyolc tudományterület: agrártudományok, bölcsészettudományok, hittudomány, műszaki tudományok, művészetek, orvostudományok, természettudományok, társadalomtudományok. A Magyar Tudományos Akadémia tizenegy osztálya között a természettudományokat öt osztály képviseli a matematikával együtt (biológia, fizika, földtudományok, kémia, matematika), a társadalom és humán tudományokat három két tagból összevont osztály (filozófiai és történettudományok, gazdaság- és jogtudományok, nyelv- és irodalomtudományok), az alkalmazott tudományokat három osztály (agrár-, műszaki és orvostudományi) képviseli.

A tudományágak felosztásában tehát az ókortól napjainkig az egységesség elve tükröződik, jellemző a nagyobb tudományterületek, összevont

tudományágak említett hármas csoportosítása és a három ág további bontása a koroknak megfelelő tudományterületek szerint.

A szinkronitás elve

A huszadik századra megsokasodtak a különböző tudományterületek találkozásainál kialakult határtudományok vagy interdiszciplináris ágak (pl. fizikai kémia, humán biológia, szociobiológia, biokémia, asztrofizika, asztrobiológia, biomatematika, kulturális és biológiai antropológia stb.). Manapság szinte minden tudományterületen multidiszciplináris tudományok néven ismertek ezek a tovább bomló ágak.

A tudós, kutató, szakember nem tud nem találkozni a határtudományi területekkel, nem mellőzheti ezeket a területeket, nem tud kizárólagosan egy aspektusból megközelíteni egy szakterületet. Az interdiszciplináris találkozások megkerülhetetlenek a modern tudományban, még olyan viszonylag kis szakterületen, amilyen a könyvtári osztályozás és az információkereső nyelvek, itt sem hagyhatóak figyelmen kívül az elemzésekhez olyan határterületek, mint az ismeretszerzés, kognitív pszichológia, nyelvtudomány, nyelvfilozófia. Nem csak a szinkron tengely mentén megjelenő interdiszciplináris szakterületek, hanem a tér és idő is kötöttségeket, kötődést jelent a tudományban. Kortársainktól nem tudunk teljesen elszakadni gondolkodásunkban. Ugyanabban az időben, egymástól függetlenül ugyanarra a következtetésre, dedukcióra juthat egyszerre több szakember is. Az elektromotor/dinamó elvét a magyar *Jedlik Ányos* (1861), a német *Werner Siemens* (1866) és az angol *Charles Wheatstone* (1867) csaknem egyidőben fedezte föl. A geometriában a nemeuklideszi geometria hasonló elveit egymástól függetlenül *Bolyai János*, *Gauss* és *Lobacsevszkij* is megállapította.

A kor lenyomataira a párhuzamos gondolatokban számos példát lehetne sorolni: a tudomány és a művészetek területein például a szimmet-

ria vagy univerzális alakzatok, a fraktálok alkalmazása és kutatása, matematikai halmazok törvényszerűségeinek párhuzamos alkalmazása több tudományterületen. Tanulmányaink folyamán például a normális eloszlás vagy a harang alakú Gauss-görbe újraértelmezésének és alkalmazhatóságának számos esetével találkozhatunk a társadalomtudományi területeken is.

Az inspiráció nélkülözhetetlen, mint a levegő

Azonos korban vagy közeli időben különböző diszciplínák kölcsönösen inspirálhatják egymást. *Steven Pinker* 1994-ben írja *A nyelvi ösztön* című művében, hogy *Darwin* a korabeli nyelvtudomány szakterminológiáját (pl. variáció, öröklődés, elkülönülés terminusok) kölcsönözte evolúciós elméletének kidolgozásához. A különböző tudományterületeken kutató szakembereknek szükségük van az előzetes tudásra, az ismétlés, a redundancia az értelmezéshez és az újraértelmezéshez egyaránt nélkülözhetetlen. *Isaac Newton* (1642–1727) és *Robert Hook* (1635–1703) kapcsolatában ezt Newton úgy fogalmazta meg, hogy „Óriások vállán állok, ezért messzebbre látok.” Az egyik óriás mindenképpen Hook volt, egy másik pedig Kepler, akinek Rudolf-féle bolygótáblázata szolgált Newton gravitációs és mozgástörvényei megalkotásának alapjául.

Johannes Kepler (1571–1630), matematikus, csillagász és optikus 1600-ban érkezett Prágába, ahol a bolygók mozgásának törvényszerűségeit is tanulmányozta. Egyes nézetek szerint munkatársa, *Tycho Brahe* halála után a tőle kapott adatok segítették az első Kepler-törvény megfogalmazásához, a Mars ellipszis alakú keringési pályájának leírásához. Más források szerint, a Klementinum épületegyüttesének oldalában olasz építészek ekkor építették az Olasz kápolnát, amelynek alapja építészeti újdonságként ellipszis formájú volt. A korabeli építészetben az Alpoktól északra ez volt az első ilyen alaprajzú épület, amely a legenda szerint Kepler

tézisét ihlette, aki ebben az időben költözött a Klementinum és a kápolna közelébe. (Novotná, 2006:11) Az ellipszis alapú Olasz kápolna legalább akkora szenzáció volt korában, mint később Kepler bolygómozgásról szóló tézise.

A természetes szelekció vagy evolúció elmélete, a darwinizmus ajándéka sikeres lett attól függetlenül, hogy Charles Darwinnak (1809–1882) a 19. században fogalma lehetett volna a genetikáról és a génekről. Az időálló tudományos elméletek azonban egymásba épülnek, összeilleszthetők, integrálhatóak, kiegészítik egymást, ahogyan a neodarwinizmus összeköti Darwin elméletét a genetika újabb eredményeivel. Ugyanakkor más területeket inspirálhatnak, ahogyan az evolúciós elmélethez kapcsolódott a kulturális evolúciós elmélet, a gének és a kultúra koevolúciójának egymást feltételező elve. Az interdiszciplináris ágak kölcsönös egymásra hatásban állhatnak, kompatibilisek lehetnek, egységet alkothatnak, ahogyan az osztályozás és felosztás során a közös tulajdonságok mentén azonosítunk vagy az eltérő jellegzetességek mentén megkülönböztetünk nemeket és fajokat, nemfogalmakat és fajfogalmakat. Hasonló struktúrák mentén gondolkodunk és építkezünk.

A tudományok és a világ egysége a rendszerekben

A természet törvényei, törvényszerűségei a társadalom törvényei is lehetnek, hiszen az ember maga is része, eleme a természetnek, az élővilágnak. A 20. században megfogalmazódott általános rendszerelmélet megállapítja, hogy a világ strukturálisan egységes, egyöntetű és ez az egység az élet minden szintjén jellemző. A magyar származású *Ludwig von Bertalanffy* (1901–1972) az 1968-ban közreadott *General System Theory* című művét saját kutatásaira alapozta, biológusként és filozófusként biológiai, élő rendszerek tanulmányozásából indult ki. Már az 1930-as években fölfigyelt arra, hogy a

szomszédos kutatóműhelyekben, sőt különböző tudományterületeken a kutatók strukturálisan hasonló problémákkal foglalkoznak. Izomorfán alapuló rendszerelméletének kulcsszavai és elvei lettek: a holisztikus szemléletmód, a tudományos ismeretek integrálhatóak, a természet egysége, a humanizmus, a tudomány felelőssége. (Érdi, 1985)

Az általános rendszerelmélet nyomán az 1980-as években a dinamikus rendszerelmélet képviselői megerősítik az izomorfia elvét, vagyis, hogy a világ egységes elvi keretei mindenütt megtalálhatóak, az élet tervrajzának alapjaiban (basic design principle of life) is felfedezhetőek ezek az elvek. *Ilya Romanovich Prigogine* (1917–2003) az orosz-belga fizikai kémikus, kémiai Nobel-díjas (1977), akinek munkásságát a természet- és társadalomtudományok közti kapocsként is emlegetik, jelentős szerepet játszott ebben. A dinamikus rendszerelmélet képviselői a szerves és a szervetlen világ közti szakadék áthidalására is kísérletet tettek.

Az 1990-es évek végén és a 21. század elején több tudományterületen természettudósok, filozófusok, kutatók egymással párhuzamosan próbálják megfogalmazni a tudományok és az élet egységességének és harmóniájának elvét. Az amerikai biológus, filozófus *Edward Osborne Wilson*. (1929–) nagyszabású szintézisben foglalta össze a tudományok egységességének, a kultúrák, a műveltség egyetemességének, harmóniájának szükségességét, tényét. (Wilson, E. O.: *Consilience. The unity of knowledge*, 1998, magyarul: *Minden egybecseng*, 2003.)

Wilson a gyakorlatban és az elméletben egyaránt találkozott az inter- vagy multidiszciplinaritás szükségességének problémájával. Fiatal kutatóként a feromonok tanulmányozásához kortársai együttműködését igényelte: biológusként fizikus, kémikus és matematikus kollégájával együtt tudták a több területet érintő kérdések és problémakör megfigyelését elvégezni és összegezni. Biológiai jelenséget fizikai, kémiai és matematikai válaszokkal magyaráztak és csak az együttműködés vezetett eredményre. (Wilson, 2003:83)

Wilsonhoz hasonlóan már *Wigner Jenő* (1902–1995) is foglalkozott korábban a matematikának a fizikában való alkalmazhatóságáról. Wigner szerint a matematika számos természettudományi ágban, különösen a fizikában alkalmazható, amire nincs racionális magyarázat, egyszerűen csoda. (Wigner, 1972) A matematika Wigner szerint a fizika természetes nyelve.

Wilson szintézisében megfogalmazza a tudományok és a művészetek hasonló megvalósulását, egyenrangúságát. A tudomány és a művészetek kollektív, közös területei az információátadás, az ismeretátadás ekvivalens és logikailag azonos értékű szinterei. „*A tudomány a művészet egy formája. ... Az ideális tudós úgy gondolkodik, mint egy költő, úgy dolgozik, mint egy könyvelő és – nézetem szerint – ha valóban minden ütközőkártya a kezében van, akkor ezen felül úgy ír, mint egy újságíró.*” (Wilson, 2003:68)

A tudományok és művészetek közti átjárhatóságra és a két elvileg különböző megközelítés egymást feltételező és kölcsönösen igénylő motivációjára számos tudós és irodalmár kettős vagy többszörös munkásságát idézhetjük (az idézett C. P. Snow mellett *Herman Ottót, Németh Lászlót, Csányi Vilmost*).

A 21. század elején *John Brockman* (1941–) író és irodalmár azt írja, hogy valami radikálisan új van a levegőben: a tudományok és a művészetek globálisan összeolvadnak egy kultúrába, a Snow által harmadik kultúrának nevezett, egységes kultúrába. Az írók és a tudósok Brockman szerint új humanisták, akik visszatérnek a holisztikus reneszánsz világszemlélethez. (Kömlödi, 2002)

Összegzés

A kultúra egységessége, a tudományok, a művészetek összhangja nem csak napjaink új divathulláma, amelyben (Brockman szerint) a középkori eszményekhez térünk vissza. Nem kizárólagosan a modern kor vívmánya, felfedezése, nem is a tudományos forradalmakkal kezdődik (ahogyan Wilson megfogalmazza).

Arisztotelésztől Darwinon át Snow-ig, Wilsonig és tovább a kultúra egysége a tudományok, műveltségi területek, művészetek törekvéseiben, az ismeretterületek megközelítéseiben, a tudományok (és tudások vagy ismeretek) osztályozásaiban egyaránt az ókori kultúráktól kezdve a tudomány- és művelődéstörténetben követhetően jelen van. Egységességet mutatnak a különböző tudományterületek, összhangot és egymásrautaltságot a diszciplínák és interdiszciplínák, a tudomány és a világ egységességét, egymásra épülését jelzik a rendszerek és elméletek. Wilson könyvének magyar címfordítása jól kifejezi azt a harmóniát, amely a különböző szinteken megjelenik egységes kultúránkban: *Minden egybecseng*.

Végezetül: visszatérés a kezdetekhez egy bibliai szimbólum által a tudományok osztályozása kapcsán általában a fa szimbólum szolgál mintaként, hiszen a könyvek könyvében, előzetes tudásunk és műveltségünk kútforrásában is a *tudás fájáról* esik szó. Az ide visszavezető közmondás szerint: *Ars longa, vita brevis*, a tudás fája azt is szimbolizálja, hogy a tudás, a tudomány, a kultúra örök vagy végtelen, az emberi élet pedig rövid és véges, ám számtalan formában szolgálhatja, hogy a tudás fája örökzöld maradjon.

Irodalom:

- B. HAJDU Ágnes – BABICZKY Béla: Bevezetés az információkereső nyelvek elméletébe és gyakorlatába. Budapest : Universitas Kiadó, 1998. 224 p.
- BECK Mihály (1999/a): A „két kultúra” – ma. = Magyar Tudomány, 1999. 12. sz. http://epa.oszk.hu/007000/00775/00013/1999_12_08.html
- BECK Mihály (1999/b): Természettudomány és társadalom az ezredfordulón. <http://www.kfki.hu/~cheminfo/hun/teazo/szazadvg/termtud.html>
- DARÁNYI Sándor: A törzs és az ágak 1. = Könyvtári Figyelő, 38. évf. 1992. 1. sz. http://www.ki.oszk.hu/kf/kfarchiv/1992/1/daranyi_h.html
- ÉRDI Péter: Teremtett valóság. Válogatott írások. 5. Biológia élőlények nélkül. = Világosság, 1985. 7. sz. 424–429. p. <http://mek.niif.hu/05000/05015/html/teremtett0007.html>

- HORVÁTH Tibor: „Egy törzsnek az ága...” Ismeretszervezés és szintaxis. Kandidátusi értekezés. Budapest, 1987. IV, 164 p.
- KÖMLŐDI Ferenc (2002): A harmadik kultúra és az új humanisták.
<http://index.hu/tech/cyberia/kultura/>
- MÉSZÁROS István (2000): Hét Szabad Művészet. In: Online Pedagógiai Lexikon.
http://human.kando.hu/pedlex/lexicon/H.xml/het_szabad_muveszet.html
- NOVOTNÁ, Eva (2006): Klementínské pověsti. Praha : Národní knihovna, 2006. 15 p.
- SIMONYI Károly (1997): A hét szabad és a hét mechanikai művészet. In: Ponticulus Hungaricus,
<http://members.iif.hu/visontay/ponticulus/rovatok/hidverok/free7.html>
- SNOW, Charles Percy (1965) The Two Cultures: and A Second Look (A két kultúra és Egy másik nézőpont). An expanded version of The Two Cultures and the Scientific Revolution. Cambridge : Cambridge University Press. 164 p.
- SZAKADÁT István (2008): Hierarchia. Kísérlet a fogalom explikációjára
<http://www.hik.hu/tankonyvtar/site/books/b10123/ch12s02s03.html>
- WIGNER Jenő (1972): Szimmetriák és reflexiók, Budapest : Gondolat, 1972. 355 p.
- Wikimedia (2005)
http://commons.wikimedia.org/wiki/File:ENC_SYSTEME_PICTURE.jpeg#filehistory
- WILSON, Edward. O.: Minden egybeeseng. Budapest : Typotex, 2003. 392 p.(Az evolúciós gondolat)

Fellépés a könyvkalózkodás ellen

„Támadnak a könyvkalózkodók” címmel jelent meg hír arról, hogy az év legveszélyesebb szerzői jogi kalózkodóját hiúsította meg a hazai könyves egyesülés. Levetettek egy amerikai szerveren tárolt ingyenes honlapot, amely több mint ezer népszerű könyv letöltését kínálta. Ez két éven belül már a második próbálkozása volt „a kalózkodónak”.

(A cikk elolvasható:

http://nol.hu/lap/kult/20100824-tamadnak_a_konyvkalozok_cimen)

Vándorgyűlés, díjak, kitüntetések

Az MKE 42. vándorgyűlésén, Baján kiosztották az idei évi kitüntetéseket. A Magyar Könyvtárosok Egyesületének elnöksége MKE-emlékéremben részesítette Asbóth Miklóst, Bondor Erikát, Budavári Klárát, Fülöp Attilánét, Halász Lászlót és Villám Juditot. Az Év Fiatalkönyvtárosa címet az MKE és az IKSZ által kijelölt kuratórium idén Kristóf Ibolyának adományozta. A Fitz József-könyvdíjat a Liceum Kiadó, a Naphegy Kiadó és az Urbis Kiadó nyerte el.

(A képek és a laudációk szövege: <http://vandor2010.ejk.hu> címen található.)